

Патријарх Иринеј на истоку САД-а: Истина ће на крају превладати

Разговарао: *прошођакон гр Јован Аничих,*
координатор Просветног одбора Епархије источноамеричке

После успешно одржаног црквеног Сабора јединства и слоге на Флориди, какав је Ваш утисак о српској црквеној заједници у Америци?

— Морам да будем искрен. Када сам кретао на овај пут, очекивао сам да ће бити питања за неке тешке разговоре у циљу смиривања стања у Америци, јер су до нас стизале вести да овде влада велико незадовољство народа и свештенства поводом некаквих одлука Епископског савета. Тако, када сам у Флориди ступио у контакт са народом, стекао сам другачији осећај, уверио сам се да су многе ствари, како би то народ казао, „надуване“ одавде, што ме мало и обрадовало. Сусрет са епископима, свештенством и народом био је онакав какав сам желео да буде. Богу хвала, све се мање-више завршило на начин какав пристоји нама, представницима Православне Цркве.

Био сам пријатно изненађен када сам посећивао цркве, када је велики број људи изашао да ме дочека... То значи да иако наш народ живи далеко од своје Отаџбине, ипак живи неким духом, неком прошлошћу која је сачувана у њиховом животу, тако да у лицу Српског Патријарха виде своју Цркву и човека коме могу да кажу оно што их брине и о чему размишљају... Све то ме је охрабрило. Радује ме је да овај народ, иако овде живи дуже времена, донекле живи нашим православним животом, и животом наше историје и наше културе.

Наш народ и епископи у Америци заиста гаје велико поштовање према Вашој смерној личности и многи Вас у Америци доживљавају као миротворца. И Ваш долазак као наследника трона Светога Саве, благослов је за расејани српски народ, нарочито о јубилеју 800 година од аутокефалности Српске Православне Цркве. И епископи и свештенство и народ никада неће заборавити Ваш долазак, јер га доживљавају као велико дело и подвиг у очувању нашег јединства, које нам је,

како Ви често и сами истичете, преко потребно у овом моменту. Како данас предупредити, по речима псалмопојца Давида, „да се у спотицању ногу наших не обрадују велеречиви?“

— Ја сам први пут дошао у Америку 1985. године, у прошлом веку. Од тада сам много пута боравио у Америци; био сам и у Чикагу, у Калифорнији, а и у Канади, тако да имам велики број познаника и пријатеља овде. Оно што могу да кажем овом приликом јесте да сам свугде и увек прихваћен као свој, свој нашем народу. Наиме, овај народ, иако је далеко од Отаџбине, иако је физички далеко од нас, духовно је веома близу нашем срцу. Познајем многе овдашње личности, а и прилике у Америци. Схватам неке појаве које се дешавају. Знате, кад се неко истргне из своје средине, обично прихвата нову средину мало незадовољан, и кад дође и до мало тежих речи, опорије реагује, али кад се загледа мало дубље у њихове психе, види се да је то наш дух и наш народ.

Дакле, очекивао сам оно што се чуло код нас и, на жалост, што се пренело и у медијима. Међутим, када сам ступио у контакт с народом, и они су увидели да то није тако као што је представљано. И разговор с њима био је онакав какав сам желео да буде и, Богу хвала, све се завршило мислим на најбољи начин. Било је неких мало исхитрених ствари код Епископског савета. Сматрам да су архијереји то схватили, па су сасвим лако прихватили да се врате на почетак, што је добро, што наша Црква и очекује, наравно, и наш народ, и надамо се да је ово питање решено. Добро је то што је народ реаговао на начин како је учинио, јер јасно је да народ не жели стање које је некада било — стање раскола, које је било добро погодило нашу Цркву и народ, који се сећа тога времена и не жели да се оно поврати. Надамо се да ће од данас тако и убудуће бити... Ми ћемо ове ствари решити коначно на Сабору и оно што смо се овде договорили биће званично и санкционисано, па се надам да ће се живот наше Цркве у Америци одвијати нормално својим током.

Сведоци смо све јачег притиска пропаганде на црквени живот и честим нападима, и наш верни народ је са олакшањем дочекао Вашу изјаву да је фама о нејединству била део пропаганде и да је све било медијски надувано. Шта мислите, Ваша Светости, како данас сарађивати са медијима и избећи дезинформације, а са тим и несугласице?





— По мом мишљењу, тај притисак који осећате овде, није притисак само овде. Такав притисак осећамо на читавом Телу Православља. Можда можемо то појаснити оном римском изреком: „Подели па владај“. Православље у свету проживљава притисак и жељу моћника овога света да га некако поделе. Ако се то постигне, лакше је и владати тим народом. Међутим, надамо се да нашу Цркву и наш православни народ води Дух Свети. Искушења су увек долазила и долазиће не само сада, него и убудуће, али наше је да будемо јединствени у Цркви, да будемо духом и телом везани за своју Цркву, јер она нас води не само данас него и кроз читаву нашу историју. Знамо како важну и велику улогу је Црква играла у прошлости. При том, Богу хвала, то код нас у Србији сада увиђају и многе познате личности, људи од овога времена, тврдећи да је Црква врло важан чинилац у животу нашега народа, што се полако показује и сада у нашем животу. А мисија Цркве је да увек проповеда

мир, слогу, однос људски и хришћански. И када је то присутно, многи се проблеми много лакше решавају, него на неки други начин и уз друге методе. Оно што је потребно, и прошлости и сада и убудуће, јесте да будемо руковођени истином. Истина ће победити свет. Може лаж да процре, али то не траје много дуго. Људи имају разум и продиру у суштину ствари, и врло се брзо увиди шта је лаж, шта је истина, па се лажи ослобађају, а истину прихватају. Тако, верујем да и сада у овом случају и уопште треба се држати истине, па ако треба и пострадали за истину, али ће истина на крају крајева превладати. Треба бити стрпљив и мало наде полагасти у људе, а далеко више у Бога, свешћу и сазнањем да Господ руководи нашом Црквом и нашом судбином.

Са медијима је исто тако. Има искрених и честитих људи који воде медије, али има и оних других који имају своје циљеве и покушавају да под обландом истине потуре неке неистине. Зато треба отво-



Краљице Наталије 76, 11000 Београд
Телефони: 011 362 2530 и 066 888 3141
redakcija@slovoljubve.com www.slovoljubve.com

рити много очију и то сагледати. И држати се истине и руководити се да у свему темељ и циљ наше активности буде истина. Има добрих медијских посленика, али има и оних других, злонамерних који стварају озбиљне проблеме. Њима треба рећи оно што треба да се каже. Да ли ће то усвојити или не, то је њихова ствар, али је веома важно да знамо да смо ми на путу истине.

Ви сте често долазили у САД и упознати сте са животом српске дијаспоре, али и са законима по којима грађани ове земље живе. Рекли сте да свака епархија у дијаспори има право да свој Статут прилагоди не само канонима и Уставу СПЦ, него и законима земље у којој делају наше епархије. СПЦ у Србији поштује законе Србије. Како сматрате да Црква у дијаспори треба да се односи према законима земаља у којима живи и делује?

— Црква је божанска установа која има своје законе. Они нису никада били против државних закона. Међутим, најбитније је да Црква мора и треба да се држи својих закона. Они нису против људи ни против власти уколико власт није против Бога, против саме Цркве. За време Римске империје, у којој је Црква са тешкоћама живела 300 година, нису поштовани ни Црква ни њени закони, али и то тешко време Црква је надживела — борила се и победила. Све што је у Цркви, смислено је. Све што је у Цркви, истина је за свакога, а Богу хвала, сви ми имамо разум Богом дарован и можемо јасно уочити и сагледати ту истину. Но, Црква у исто време тражи што и апостол Павле, да се поштују закони државе, наравно уколико нису против Цркве — оно апостолско начело „више се ваља покоравати Богу него људима“. Ако је нешто против Цркве, не можемо прихватити, па ћемо се борити на јеванђељски начин.

Свака епархија, па и код нас у Србији и ван Србије, треба да се држи Закона Божјега који влада у Цркви, али и да поштује закон државе. Једино ако држава хоће да надвлада Цркву и да јој наметне своје законе и прописе, то не прихватамо. Црква има своје законе, поштујемо државне законе и трудимо се да оно што је нормално и логично и прихватимо. То је принцип код нас. Богу хвала, ми сад имамо власт коју нисмо одавно имали, која је увела веронауку у основне и средње школе, што је врло важна ствар, власт која помаже Цркву, обнавља историјске споменике, даје помоћ Цркви... Нажалост, у нашем времену је дошло до велике миграције становништва села у градове, тако да су нам многа села остала без становништва. Црква је остала са својим парохијама, као што је некада била, али је то недовољно да опстане као организација.

Први пут је Бела кућа преко државног секретара Помпеа, а на захтев грчког архиепископа у САД и на молбу српских владика из САД, изнела став да влада Црне Горе мора водити дијалог са Црквом по питању имовине. Цитирам: „Охрабрујемо владу Црне Горе да поведе отворен и транспарентан дијалог са СПЦ о закону и његовој примени“, поручио је Помпео у писму-одговору које је послао Архиепископу Елпидофору, председавајућем сабрања канонских православних епископа са седиштем у Њујорку. Ваша Светости, како видите даље односе наше Цркве у Црној Гори и када ћете је посетити?

— То је мало осетљиво питање за нас, јер великим делом су стране силе подгревале такво стање у Црној Гори. Међутим, нису знали за границе. Усудили су се да атакују на нешто што је блиско народу, који је можда у једном времену изгледао далеко од својих светиња, а многи су били далеко и од своје вере. Стање у Црној Гори било је веома тешко. После рата су тамошње цркве претваране и у штале, биле су запуштене, и тако даље. Имао сам прилику да живим две и по године у Црној Гори — водио сам Монашку школу у Острогу, па сам упознао стање Цркве у том подручју. Међутим, доласком Митрополита Амфилохија, а вероватно и мало утицајем времена које се мењало, Црна Гора је црквено увелико оживела: обновљене су многе цркве, а саграђене нове, и народ се почео враћати својој вери. Нарочито је Митрополит оживео свештенство и монаштво, тако да је то данас жива Црква, жив народ у верском погледу. Вероватно је то некоме сметало. И ово што је Ђукановић учинио, не само што је противзаконито, него је то против сваке памети. Он атакује на највеће светиње, српске и црногорске — на Острог, Цетињски манастир, Морачу и друге, тврдећи да је то била државна имовина до 1918. године, која је касније прешла у српске руке, и тако даље, што није истина. Не само што је неистина, него је Српска Црква и родила и подигла Црну Гору. Без Српске Цркве Црна Гора данас не би ни постојала. Тамо су митрополити били господари Црне Горе.

Тамо су отпочеле мирне демонстрације. Молитвене демонстрације, што је јеванђељски начин да, никога не угрожавајући, већ молећи се Богу у својим светињама и са народом чинећи литије, скрене се пажња оних који су надлежни за Црну Гору. И нас посебно радује што је такав став заузела и Америка. И не само Елпидофор — и Папа римски је изјавио да је то нешто противзаконито. И сви православни предстојатељи пружили су подршку Српској Цркви. Пре свега, нанета је велика штета и самом народу Црне Горе, и свима онима који се декларишу као

Црногорци. Наша држава и Црква ништа немају против тога што се воспоставила Црна Гора као држава. Народ у Црној Гори је имао своју државу, може да је има и данас, али званична црногорска држава нема право да буде непријатељ Србије и српског народа. Примећујемо да ниједан Србин није члан Владе Црне Горе, а имају осам министара муслимана. Постоји жеља да се Црна Гора ослободи Срба — да се ослободи саме себе, што је доиста искушење нашега времена. Радује нас што и јавност примећује тамошње стање, и моги су упутили савете Ђукановићу и другима на власти да се од тога одустане и да се ступи у преговоре са Српском Црквом.

Ја лично не видим о чему би се водили ти преговори. Једино решење јесте да се повуче тај закон — о такозваној верској слободи. Нема ни говора о верској слободи колико има жеље да се дође до светиња и до манастирских имања, да се све то повери садашњем називи „митрополиту“ Мирашу Дедеићу, који је био свештеник при цариградској цркви у Трсту и који је рашчињен због неких недела. Власти имају жељу да имају своју аутокефалну црногорску Цркву, вероватно са Мирашом на челу, кога ни народ није прихватио. Тако нешто не може да буде прихваћено, и надамо се да ће се све то брзо решити. Једино се бојимо да тамо не дође до неких физичких обрачуна, проливања крви, што би била велика трагедија. А постоје индиције да би се тако нешто могло десити, пошто Црногорци кажу: „Бранићемо својим животима наше светиње“. Порука је врло јасна, и треба је уважити — у интересу и народа, и Црне Горе, и уопште мира у том делу света.

Најзад, познато је да стање на Косову и Метохији привлачи пажњу домаће и светске јавности. Наша Црква има велику подршку сестринских православних Цркава по овом питању и нарочито по питању очувања нашег народа и његових великих светиња на територији Косова и Метохије. На који начин можемо ми одавде да помогнемо нашем народу, кога у централном Косову има најмање 30.000 а у укупној српској покрајини 100.000, како би опстао у тренутној ситуацији?

— Косово је наша велика рана. Ми не можемо да замислимо Србију без Косова. На Косову је стварана наша историја, стварана наша култура, на Косову су највеће наше светиње којима смо се заклињали. На Косову су свете мошти краља Стефана Дечанскога и многих српских архијереја у Пећкој Патријаршији. Читаво Косово је заливено крвљу светих мученика који су га бранили. Шиптари су, на начин који су применили, освојили Косово, што је чињеница, али су га освојили не ратом, него благодаревши светским пријатељима, који су им омогућили да се населе на Косову. У томе их је у многоме помагао свет, да не кажем које државе. Када сам први пут дошао у Призрен, тамо је било 16.000 Срба. Сада их има 20 душа. Тако је у Приштини, тако је у Пећи, тако је у Ђаковици, тако је у Урошевцу...

Да замислимо и да се помиримо са тим да Косово буде изван Србије и да царски Призрен, у коме је царовао Душан, да Пећка Патријаршија, која је званична резиденција Српског Патријарха и званична резиденција Српске Цркве, буду изван Србије — то ми уопште не можемо да појмимо. Наша је велика трагедија што није ништа учињено да се народ протеран са Косова 1999. године, преко 250.000 душа, врати на своја огњишта. Многи желе да се врате, али немају где, јер су им куће спаљене, узурпирана имања. Пре годину и по дана, негде у околини Пећи, Србин који живи мало даље од своје бивше куће, дошао је да види ко је у његовој кући. Када га је Албанац спазио, узео је пушку и убио га у његовом рођеном дворишту! И то је прошло без икаквих последица, као и друга страдања која су Срби доживели — она два аутобуса, она њива где су убијени многи који су ту радили... Остало је непознато ко је све то учинио. Дакле, стање је тешко.

Ја сам прошле године провео нешто дуже времена на Косову и обишао сам више места. То није живот; то је живот без слободe и без икакве наде у бољу будућност. Међутим, Срби се боре пошто желе да остану. А с друге стране, тамошња власт чини све да их је што мање: краду им стоку, тракторе, убијају их, прогањају оне који су се вратили... Све чине да Срби не остану на Косову и Метохији... Дакле, стање је веома тешко, можда теже него што је икада било у историји. Њима треба помоћи. Србија их у великој мери помаже, схвата њихово стање, али им је драгоцен свака помоћ како би физички опстали. Дакле, треба им помоћи у свему.

Ваша Светости, у дане Свете и Велике четрдесетнице желимо Вам да дочекате радост Христовога Васкрсења, а и да наш народ у Србији, Отаџбини и расејању молитвено и радосно дочека светло Христово Васкрсење! Благодарим Вам на Вашем издвојеном времену.

Хвала и Вама. Вама лично и нашем народу у Америци и Канади и у другим местима желим да ове свете дане проведете као православни хришћани. Јуче сам био у цркви у Патерсону где сам видео много народа и запазио њихово хришћанско понашање, како старијих тако и млађих. То ми је улило велику радост, и драго ми је што наш народ чува своју веру. Нажалост, матерњи језик се брзо губи... Добро, језик је средство споразумевања, али је битно да наши људи сачувају свест о свом пореклу и да очувају своју веру и Цркву.

Желим да ове свете дане проведете као хришћани и да дочекате сверадосни празник Христовог Васкрсења. И моја порука, коју не пропуштам да поновим на сваком месту, гласи: Ми очекујемо да се народ све више и у све већем броју враћа Цркви. Бог вас све благословио! ❖❖

Звучне записе је сачинио протођакон др Дамјан Божић, главни и одговорни уредник листа *Православље* и часописа *Теолошки йоїледи*
Транскрипт: Јелена Јеж, радио СЛОВОЉУБВЕ